Research in Sport Management and Motor Behavior, Volume 13 - Issue 25 / 2023

KHARAZMI UNIVERSITY

Research in Sport Management and Motor Behavior

Print ISSN: 2252-0716 - Online ISSN: 2716-9855

The Effects of Indigenous-Local Play on Motor Proficiency on Children with High and Low IQ

Behzad Mohammadi Orangi[1] , Farhad Ghadiri[2]*, Mohammad Taghi Aghdasi[3]

1. (Ph. D Student) Kharazmi University, Tehran, Iran.
2. (Ph. D) Kharazmi University, Tehran, Iran. Ghadiri671@gmail.com
3. (Ph.D Student) University of Tabriz, Tabriz, Iran.

ARTICLE INFO

Article type

Research Article

Article history

Received 2018/01/24

Revised 2018/08/25

Accepted 2018/09/07

KEYWORDS:

Intelligent Quotient, Children, Indigenous- Local play, motor proficiency

CITE:

Mohammadi Orangi, Ghadiri, Taghi Aghdasi. The Effects of Indigenous-Local Play on Motor Proficiency on Children with High and Low IQ, *Research in Sport Management & Motor Behavior*, 2023: 13(25): 30-40

ABSTRACT

The impact of IQ on academic achievement has been confirmed, but its effect on the effectiveness of motion interventions is unknown. The present study examines the effects of Indigenous- Local play on the Motor proficiency of children with high and low IQ. Therefore, using Raven's Inventory, among 13-13 year-old children in Tehran, 15 high-intelligence children and 15 low-intelligence children were selected and trained in Indigenous- Local play for eight weeks. Bruninx-Oseretsky test was used before and after the exercise to assess the Motor proficiency. The results showed that although both groups benefited from the intervention, the impact of intervention on children with high IQ was higher. The results of this study, with the emphasis on the use of indigenous-local play in schools for motor development, also recommends that sports talent specialists use intelligence as an indicator of talent identification.

Published by *Kharazmi University, Tehran, Iran*. Copyright(c) The author(s) This is an open access article under the CC BY-NC license (https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/)

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]

[DOR: 20.1001.1.22520716.1402.13.25.3.3]

[DOI: 10.61186/JRSM.13.25.30]

پژوهش در مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی

دانشگاه خوارزمی

اثر بازی‌های بومی محله‌ای بر تبحر حرکتی کودکان با بهره هوشی بالا و پایین

بهزاد محمدی اورنگی [۱]، فرهاد قدیری *[۲]، محمدتقی اقدسی [۳]

۱ -دانشجوی دکتری رفتار حرکتی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران.

۲ -استادیار گروه مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران.

۳- استاد گروه رفتار حرکتی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران.

اطلاعات مقاله:

نوع مقاله: **مقاله پژوهشی**

***نویسنده مسئول:**

Ghadiri671@gmail.com

دریافت مقاله بهمن ۱۳۹۶

ویرایش مقاله شهریور ۱۳۹۷

پذیرش مقاله شهریور ۱۳۹۷

واژه های کلیدی:

بهره هوشی، کودکان، بازی‌های بومی محله‌ای، تبحر حرکتی

ارجاع:

محمدی اورنگی، قدیری، اقدسی. **اثر بازی‌های بومی محله‌ای بر تبحر حرکتی کودکان با بهره هوشی بالا و پایین.** پژوهش در مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی، ۱۴۰۲: ۱۳(۲۵): ۴۰-۳۰

چکیده

تأثیر بهره هوشی بر پیشرفت تحصیلی تأییدشده است؛ اما تأثیر آن بر کارایی مداخلات حرکتی ناشناخته است. مطالعه حاضر به بررسی اثر بازی‌های بومی محله‌ای بر تبحر حرکتی کودکان با بهره هوشی بالا و پایین می‌پردازد؛ بنابراین با استفاده از پرسشنامه هوش ریون از بین کودکان ۱۰-۱۳ سالهٔ شهر تهران تعداد ۱۵ کودک با بهره هوشی بالا و ۱۵ کودک با بهره هوشی پایین انتخاب و طی هشت هفته بازی‌های بومی محله‌ای را تمرین کردند. آزمون برونینکس-اوزرتسکی ۲ قبل و بعد از تمرین جهت ارزیابی تبحر حرکتی کودکان استفاده شد. نتایج نشان داد اگرچه هردو گروه از مداخله موردنظر سود بردند، اما تأثیر مداخله بر کودکان با بهره هوشی بالا بیشتر بود. نتایج این پژوهش با تأکید بر استفاده از بازی‌های بومی محله‌ای در مدارس جهت رشد حرکتی، به متخصصین استعدادیابی ورزشی نیز پیشنهاد می‌کند از هوش به‌عنوان یک شاخص در کشف استعدادها بهره بگیرند.

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]

[DOR: 20.1001.1.22520716.1402.13.25.3.3]

[DOI: 10.61186/JRSM.13.25.30]

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]

[DOR: 20.1001.1.22520716.1402.13.25.3.3]

[DOI: 10.61186/JRSM.13.25.30]

مقدمه

رشد حرکتی تغییرات پیوسته رفتار حرکتی در طول عمر است. انسان با شروع سفر به دوران کودکی رشد مهارت‌های حرکتی بنیادی را آغاز می‌کند و با گذر از دوران کودکی و سراسر بزرگ‌سالی انواع مهارت‌های حرکتی متعدد را آموخته، پالایش و تغییر می‌دهد (۱). رشد مهارت‌های حرکتی بنیادی[1]برای رسیدن به تبحر ورزشی و بازی‌های وابسته به فرهنگ افراد الزامی است، این مهارت‌ها همانند آجرهای ساختمانی حرکات کارآمد و مؤثر می‌باشند که برای کودک راهی برای جستجوی محیط و دانش در مورد دنیای پیرامون فراهم می‌کند (۱). بااینکه مزایای فعالیت بدنی کاملاً شناخته‌شده است، اما میزان کم‌تحرکی در سراسر جهان در حال افزایش می‌باشد (۲،۳). مکانیسم‌های زیر بنایی که باعث بی‌تحرکی می‌شوند هنوز به‌طور کامل شناخته‌شده نیستند، بااین‌وجود اعتقاد بر این است که تبحر حرکتی نقش مهمی در انجام فعالیت جسمانی ایفا می‌کند (۲). وقتی‌که یک شخص می‌فهمد که چگونه به ابتدایی‌ترین شکل حرکت کند حرکت در فعالیت‌های مختلف برای آن فرد آسان‌تر می‌شود؛ اما صرفاً حرکت برای یک فرد مستلزم برآورد نیازها نخواهد بود و برای انجام فعالیت‌های روزانه و ورزش نیاز به‌دستیابی به سطح بهینه‌ای از مهارت‌های حرکتی بنیادی است که تبحر حرکتی نامیده می‌شود (۱). بر اساس مدل هم‌کوشی کفایت حرکتی و فعالیت بدنی استودن و همکاران (۲۰۰۸) هرچه کودک فعالیت بیشتری داشته باشد شانس بیشتری برای رشد تبحر حرکتی ادراک‌شده و واقعی خواهد داشت و هرچه فعالیت کمتری داشته باشد تبحر حرکتی ادراک‌شده و واقعی کمتری خواهد داشت که با توجه به برجسته شدن این ارتباط در دوران کودکی میانی و نوجوانی، بالا بودن سطح مهارت حرکتی منجر به ارتقاء مشارکت در فعالیت بدنی و ورزش می‌شود و درنهایت منجر به کسب وزن سالم در افراد می‌شود (٤). برخورداری از تبحر حرکتی بالاتر منجر به بالا رفتن سطح اعتمادبه‌نفس و عزت‌نفس در کودکان نیز می‌شود و آن‌ها را برای انجام کارهای ورزشی و روزانه سوق می‌دهد (٤). با توجه به مطالب فوق می‌توان بیان داشت تبحر حرکتی بالا منجر به‌سلامتی جسمی و روانی و ادامه زندگی فعال‌تر در کودکان می‌شود و در طرف دیگر فقر حرکتی فراگیر در سراسر جهان از نتایج اصلی تبحر حرکتی پایین در افراد است. بر این اساس، با توجه به نقش مهم تبحر حرکتی در زندگی لازم است تلاش‌های پژوهشی به‌سوی ارزیابی و ارتقاء تبحر حرکتی در این دامنه سنی باشد (۲،٤). یکی از راه‌هایی که می‌توان از طریق آن تبحر حرکتی را افزایش داد شناسایی عوامل اثرگذار بر تبحر حرکتی است (۱). یکی از عوامل مرتبط با رشد و تعالی قوای جسمانی و حرکتی هوش است. بر اساس مدل اکرمن[2] ۱۹۸۷ هوش بالا سبب یادگیری بهتر و حل مسائل پیچیده در مواجهه با عوامل چالش‌برانگیز می‌شود، پیاژه[3]نیز هوش را شکل خاصی از سازگاری بین محیط و فرد می‌داند که می‌تواند به رشد توانایی‌های حرکتی کمک کند(۵). امروزه در حوزه شناختی و اثرگذاری آموزش بر رشد شناختی نقش

2. Fundamental motor skills
6. Ekerman
7. Piyaje

بهره هوشی به‌خوبی تبیین شده است(٦)؛ همچنین تأثیر بهره هوشی بالا بر پیشرفت تحصیلی در دختران دوزبانه و یک‌زبانه اثبات‌شده است (۷) در مطالعه دیگری تأثیر بهره هوشی بر عملکرد تحصیلی دانشجویان نیز مثبت و بالا گزارش‌شده است (۸). از طرفی در مطالعات گوناگون رابطه میان بهره هوشی با تبحر حرکتی نیز تائید شده است (۹، ۵،۱۰)؛ اما سؤالی که مطرح می‌شود این است که آیا این متغیر در مداخلات رشد حرکتی هم تأثیرگذار است؟ تابه‌حال هیچ پژوهشی این عامل را به‌عنوان یک عامل اثرگذار بر تأثیرپذیری مداخلات حرکتی بررسی نکرده است و نیاز است تا در طی آموزش و در مقایسه با بهره هوشی پایین بررسی گردد.

بازی‌های حرکتی مؤثرترین روش جهت ارتقاء تبحر حرکتی می‌باشد(۱۱). بازی به‌دلیل نداشتن رقابت و داشتن شور هیجان، نقش بسزایی در ارتقا تبحر حرکتی دارد (۱۱). تاکنون پژوهش‌های زیادی اثر تمرینات گوناگون را بر رشد حرکتی در گروه‌های سنی مختلف مخصوصاً کودکان سنجیده‌اند (۱۲). حتی برخی از پژوهشگران اثرات دستگاه‌های گران‌قیمت و نایاب را بررسی می‌کنند (۱۳)؛ اما مسئله‌ای که مطرح است این است که آیا تمام کودکان در هر نقطه کشور می‌توانند به این ابزار و به این تمرینات دست یابند؟ یا اینکه همه مربیان ورزشی توانایی تمرین دادن یک نوع ورزش خاص و ابداعی نیاز به تخصص رادارند؟ بدون شک جواب نه خواهد بود. در هر کشوری یکسری رسم‌ها و فرهنگ‌ها و بازی‌هایی و جود دارد که مردمان آن کشور از پیر، جوان، بچه، زن و... با آن‌ها وفق یافته‌اند در کشور ایران بازی‌های بومی محله‌ای چنین ویژگی دارد (١٤). این بازی‌ها نیاز به تخصص و تبحر یا امکانات خاصی ندارند در هرزمانی با هر امکاناتی می‌توان انجام داد (١٤) از طرف دیگر علاقه کودکان ایرانی به این بازی‌ها از دیگر موارد برتری این بازی‌ها نسبت به تمرینات دیگر است (١٤). این بازی‌ها به‌دلیل ایجاد شادی و نشاط در کودکان و دادن انگیزه به آن‌ها در یک محیطی مفرح سبب رشد مهارت‌های شناختی، اجتماعی و مخصوصاً حرکتی کودکان می‌شود. اگرچه اهمیت بازی‌های بومی محله‌ای در مدارس کاسته شده اما میزان محبوبیت، هیجان و مؤثر بودن آن کم نشده است (۱۱)؛ اما با توجه به مزیت‌های این بازی‌ها تأثیر آن بر تبحر حرکتی با در نظر گرفتن بهره هوشی در کودکان بررسی نشده است؛ بنابراین هدف از پژوهش حاضر تأثیر بازی‌های بومی محله‌ای بر تبحر حرکتی کودکان با بهره هوشی بالا و پایین بود.

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از نوع نیمه آزمایشی با طرح پیش‌آزمون-پس‌آزمون می‌باشد.

شرکت‌کنندگان

جامعه آماری پژوهش کلیه دانش‌آموزان سنین ۱۳-۱۰ سال شهر تهران بود و نمونه پژوهش ۳۰ نفر برای بهره هوشی (۱۵ نفر بهره هوشی بالا و ۱۵ نفر بهره هوشی پایین) بود. لازم به ذکر است که این تعداد نمونه با استناد به پژوهش‌های مشابه پیشین انتخاب‌شده‌اند (۱۰،۱٦). ملاک انتخاب آزمودنی‌ها رضایت والدین و نداشتن مشکلات جسمی و روانی با استناد به پرونده سلامت آزمودنی‌ها بود.

ابزار جمع آوری اطلاعات

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]
[DOR: 20.1001.1.22520716.1402.13.25.3.3]
[DOI: 10.61186/JRSM.13.25.30]

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]

[DOR: 20.1001.1.22520716.1402.13.25.3.3]

[DOI: 10.61186/JRSM.13.25.30]

آزمون مهارت‌های حرکتی برونینکس – اوزرتسکی ۲[11](فرم کوتاه)

مجموعه کلی آزمون شامل ۸ خرده آزمون (٤ آزمون فرعی در گروه حرکات درشت، ۳ آزمون فرعی در گروه حرکات ظریف و ۱ آزمون فرعی هماهنگی بالاتنه) ٤٦ ماده‌ای شامل نمایه‌ای وسیع از مهارت حرکتی باکیفیتی مناسب از اندازه‌های مجزای مهارت‌های حرکتی درشت و ظریف را فراهم می‌کند. مجموعه آزمون شاخص جامعی از تبحر حرکتی و نیز مقیاس‌های فردی از مهارت‌های حرکتی ظریف و درشت، برای کودکان ٤-۲۱ ساله را فراهم می‌کند. زمان فرم بلندش ٤٥-٦٠ دقیقه و زمان فرم کوتاهش ۱۵-۲۰ دقیقه طول می‌کشد. این آزمون برای غربال کردن، جای‌دهی، ارزیابی پیشرفت، برنامه‌ریزی آموزش یا مداخله و پژوهش مورداستفاده قرار می‌گیرد. فرم کوتاه و خلاصه که شامل ١٤ ماده برگرفته از مجموعه کامل است می‌تواند به‌عنوان یک ابزار غربال‌سازی سریع استفاده شود. این آزمون از روایی و اعتبار لازم برخوردار است. به‌طوریکه ضریب اعتبار نمره‌های آزمون برونینکس–اوزرتسکی در تعیین مهارت‌های حرکتی برابر ۹۰ درصد بوده است. ضریب پایایی بازآزمای این آزمون در فرم بلند.۰۷۸ و در فرم کوتاه.۰۸٦ گزارش‌شده است. شکل کوتاه مهارت‌های حرکتی افراد را به‌صورت کلی می‌سنجد و نمره کل نشانگر مهارت کلی شامل مهارت‌های درشت و ظریف است. این آزمون توسط واعظ موسوی ۱۳۸٤ در ایران هنجاریابی شد (۱۸، ۱۷).

بهره هوشی

بازی‌های بومی محله‌ای

اهداف این بازی‌ها مهارت در هدف‌گیری، تقویت حسی عمقی، تقویت عصبی عضلانی، هماهنگی دوطرفه تعادل و ...است (١٤). این بازی‌ها که شامل بهره هوشی با استفاده از پرسشنامه پیش‌رونده هوش ریون سنجیده شده است. این آزمون که جهت سنجش بهره هوشی آزمودنی‌ها به کار می‌رود. شامل ٦٠ ماتریکس یا طرح است که در هر یک از آن‌ها قسمتی حذف‌شده است و آزمودنی باید نقش حذف‌شده رابین ٦ تا ۸ گزینه مختلف پیدا کند. ماده‌های این آزمون به ۵ سری ۱۲ تایی تقسیم می‌شوند که سطح دشواری آن‌ها به‌تدریج افزایش میابد. ولی اصول موردنظر همه آن‌ها یکسان است. این آزمون تقریباً برای همه سنین مفید و مؤثر است. نمره خام افراد بر اساس جواب‌های صحیحی که داده‌اند به‌دست میایید؛ یعنی برای هر سؤال درست نمره یک و برای سؤال غلط نمره صفر تعلق می‌گیرد. بعدازآن نمره خام با صدکهای گروه‌های سنی مقایسه و بهره هوشی آن‌ها محاسبه می‌شود. ستینین (۱۹٥٦) و سونین (۱۹٥۸) روایی ۹٤ درصد و ۹۵ درصد را در کودکان بلژیکی گزارش کردند. همچنین فراهانی و همکاران هنجاریابی و نورم مربوط به دانش‌آموزان هر استان را در ایران مشخص و روایی و پایایی این آزمون را مناسب گزارش کردند(۱۹).

منتخبی از بازی‌های بومی محله‌ای ایران است شامل: هفت‌سنگ، گرگم‌به‌هوا، پرتابه و شش‌خانه خواهد بود.

11. Bruininks-Oseretsky

گرگم‌به‌هوا

هدف بهبود عمل‌ها و عکس‌العمل‌هاست. در این بازی کودکان در یک محل جمع می‌شوند و یکی از آن‌ها به‌عنوان گرگ معرفی می‌شود بنابراین او در تلاش از تا بقیه کودکان که در محوطه قرار دارند را تعقیب و آن‌ها را با دست لمس کند

هفت‌سنگ

هدف این مهارت ایجاد روحیه همکاری نشانه کیری و سرعت و دقت است. در این بازی کوکان به دو گروه تقسیم می‌شوند یک گروه پشت سنگ‌ها قرار می‌گیرد و گروه دیگر در فاصله معین توپ را به‌طرف سنگ‌ها پرتاب می‌کنند اگر توپ به سنگ‌ها برخورد کند و نظم آن‌ها را به هم بزند گروهی که پشت توپ ایستاده‌اند باید یک‌یک نفرات گروه مقابل را با توپ بزنند گروه دیگر نیز سعی می‌کند سنگ‌ها را دوباره بچینند.

پ‌رتابه

در این بازی کودکان گردوها را در یک محوطه‌ای جمع می‌کنند و سپس هرکدام با گردویی که در دست دارند به گردوهای درون محوطه ضربه می‌زنند هرکسی که توانست گردوها را از محوطه دور کند صاحب همه گردوها می‌شود

شش‌خانه

این بازی باعث حفظ تعادل و تقویت عضلات پا می‌شود. کودکان باید یک تیکه سنگ را از خانه اول تا خانه ششم به یک‌پا و به‌صورت لی‌لی حرکت دهند(۱٤).

روش گردآوری داده‌ها

برای انجام این پژوهش ۳۰ کودک از ٤ مدرسه منطقه هفت تهران به روش هدفمند بر اساس نمره بهره هوشی و تبحر حرکتی انتخاب شدند. قبل از شروع مراحل پژوهش هدف آزمون برای والدین کودکان انتخاب‌شده توضیح داده شد و رضایت‌نامه کتبی گرفته شد. آزمودنی‌ها به دو گروه با بهره هوشی بالا و بهره هوشی پایین تقسیم شدند این انتخاب ازنظر تبحر حرکتی به این صورت بوده که؛ دو گروه ازنظر تبحر حرکتی در پیش‌آزمون اختلاف معناداری باهم نداشتند. سپس به مدت ۸ هفته بازی‌های بومی محله‌ای در یک سالن ورزشی تمرین داده شدند. این تمرینات در هر هفته سه جلسه و هر جلسه ۹۰ دقیقه بود که ۲۰ دقیقه ابتدایی به گرم کردن، ۱۵ دقیقه پایانی به سرد کردن و ۵۵ دقیقه باقی‌مانده به تمرین اصلی می‌پرداختند تمرین اصلی به انتخاب خود دانش‌آموز بوده است به این شکل که هر دانش‌آموز حق داشت هرکدام از بازی‌های هفت‌سنگ، گرگم‌به‌هوا، پرتابه و شش‌خانه را که خواست انتخاب کند و در آن بازی کند (۱٤). لازم به ذکر است که در این پژوهش نه

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]
[DOR: 20.1001.1.22520716.1402.13.25.3.3]
[DOI: 10.61186/JRSM.13.25.30]

آزمودنی‌ها و نه مربی تمرین دهنده از نمرات بهره هوشی و طبقه‌بندی آن اطلاع نداشتند و فقط نویسنده اول و اصلی پژوهش از نمرات هر کس مطلع بود. این کار برای اعتبار پژوهش و جلوگیری از سوگیری لازم بود. نویسنده اصلی پژوهش کودکان را انتخاب و نمرات بهره هوشی و تبحر حرکتی آن‌ها را اندازه‌گیری کرد و آن‌ها را در دو گروه جای داد. سپس فرد دیگری به‌عنوان مربی تمرین را به مدت هشت هفته ارائه داد و درنهایت پس‌آزمون توسط فرد سومی از آزمودنی‌ها گرفته شد.

روش‌های پردازش داده‌ها

در ابتدا اطلاعات و داده‌های پژوهش بر اساس روش‌های آمار توصیفی تحلیل شد. از آزمون کولموگروف-اسمرنوف برای تعیین نرمال بودن داده‌ها استفاده شد. برای بررسی اثرات تمرین بر متغیر وابسته از آزمون تحلیل کوواریانس استفاده گردید. سطح انتخاب‌شده برای نشان دادن تفاوت معناداری آماری، پی < ۰/۰۵ بود. برای محاسبات از نرم‌افزار آماری اس-پی-اس-اس نسخه ۲۲ استفاده شد.

یافته‌ها

برای بررسی طبیعی بودن داده‌ها از آزمون کولموگروف ـ اسمیرونوف استفاده شد که نتایج این آزمون طبیعی بودن داده‌ها را تائید کرد (پی>۰/۰۵)، همچنین برای بررسی همگنی واریانس‌ها از آزمون لوین استفاده شد که نتایج این آزمون همگنی واریانس‌ها را تائید کرد (پی>۰/۰۵).

جدول یک اطلاعات آمار توصیفی آزمودنی‌ها را نشان می‌دهد.

جدول ۱: اطلاعات توصیفی پژوهش

	بهر هوشی	تبحر حرکتی بهره هوشی در پیش‌آزمون	تبحر حرکتی بهره هوشی در پس‌آزمون	سن
تعداد	۳۰	۳	۳۰	۳۰
زدست‌رفته	۱	۱	۱	۲
میانگین	۱۰۸/۲۷	٦۱/٦	٦٥/۳	۱۱/٥٦
میانه	۱۱۲	٦۱/٥	٦٥	۱۱/٥
انحراف استاندارد	۱٤/٦۹	٦/۷٤	٦/۹۸	۱/۰٤
حداقل	۸۰	٥۱	٥۱	۱۰
حداکثر	۱۳۲	۷۸	۷۸	۱۳
مجموع	۳۲٤۸	۱۸٤۸	۱۹٥۹	۳٤۷

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]
[DOR: 20.1001.1.22520716.1402.13.25.3.3]
[DOI: 10.61186/JRSM.13.25.30]

در بررسی اثر تمرین بر تبحر حرکتی پس از اطمینان از برقرار بودن پیش‌فرض‌های آزمون، با انجام تحلیل کوواریانس مشخص گردید که پس از تعدیل نمرات پیش‌آزمون، اثر معنی‌دار عامل بین آزمودنی‌های گروه وجود داشت، جدول ۲ بیانگر این مطالب است.

جدول دو- نتایج تحلیل کوواریانس جهت تعیین اثر بازی‌های بومی محله‌ای بر تبحر حرکتی

منابع	مجموع مجذورات	درجات آزادی	میانگین مجذورات	اف	معناداری
مدل اصلاحی	۱۳۳۳/۲۶	۲	٦٦٦/٦٣	۲۱٦/۷۷	۰/۰۰
اینترسپت	۸/۵۲	۱	۸/۵۲	۲/۷۷	۰/۱۰۸
اثر پیش‌آزمون	۱۲٦۵/۷٦	۱	۱۲٦۵/۷٦	٤۱۱/٦	۰/۰۰
گروه	۵۰/۹۷	۱	۵۰/۹۷	۱٦/۵۷	۰/۰۰
خطا	۸۳/۰۳	۲۷	۳/۰۷		
مجموع	۱۲۹۳۳۹	۳۰			
اصلاح مجموع	۱٤۱٦/۳	۲۹			

در نمودار یک‌میزان پیشرفت تبحر حرکتی از پیش‌آزمون به پس‌آزمون آورده شده است و همان‌طور که مشخص است در پیش‌آزمون ازنظر تبحر حرکتی دو گروه تفاوت زیادی باهم ندارند اما در پس‌آزمون افراد با بهره هوشی بالاتر پیشرفت زیادی نسبت به افراد با بهره هوشی پایین داشته‌اند.

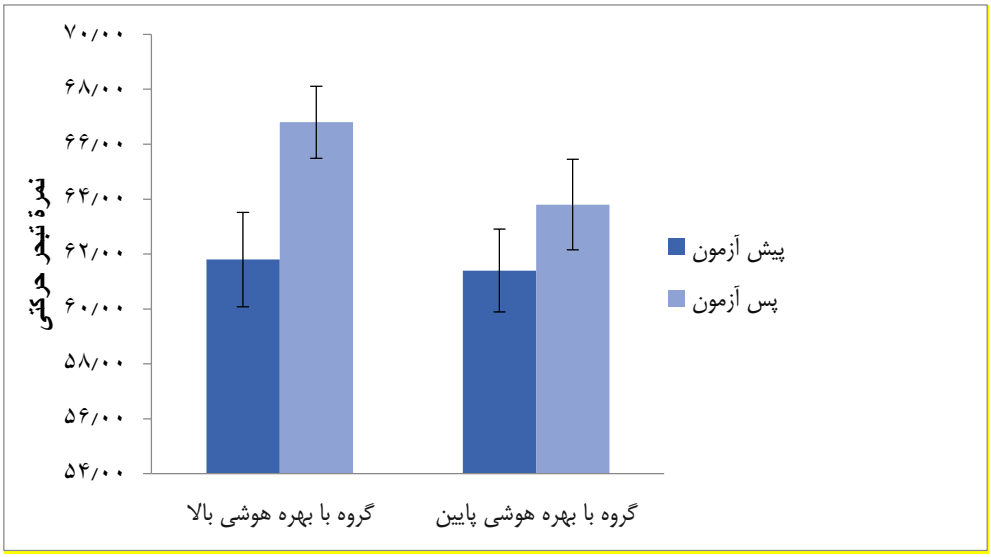

نمودار یک: میزان پیشرفت گروه با بهره هوشی بالا و پایین از پیش‌آزمون تا پس‌آزمون

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]
[DOR: 20.1001.1.22520716.1402.13.25.3.3]
[DOI: 10.61186/JRSM.13.25.30]

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر باهدف تعیین تأثیر بازی‌های بومی محله‌ای بر تبحر حرکتی در کودکان سنین ۱۰-۱۳ سال با بهره هوشی بالا و پایین انجام شد، بدین ترتیب متغیر وابسته (تبحر حرکتی) در دو گروه با بهره هوشی بالا و پایین طی هشت هفته تحت تأثیر متغیر مستقل (بازی‌های بومی محله‌ای) قرار گرفتند. نتایج تحلیل نشان داد گروه با بهره هوشی بالا پس از تمرین پیشرفت قابل‌توجهی نسبت به گروه با بهره هوشی پایین در تبحر حرکتی داشته است؛ که ناشی از برنامه تمرینی بومی محله‌ای می‌باشد.

بازی‌های بومی محله‌ای ایران که ریشه در خلاقیت و نیک‌اندیشی پیشینیان این مرزوبوم دارد و در بافت مناسب اجتماعی فرهنگی شکل‌گرفته است و توانسته با استفاده بهینه از حداقل امکانات حداکثر تحریک حسی عصبی و کنش حرکتی را ایجاد کرده و متناسب با توانایی‌های افراد موجب افزایش توانایی‌های ادراکی- حرکتی و شناختی هیجانی شود(١٤). این بازی‌ها سطوح مختلفی دارد که هرکدام به‌نوعی دستگاه عصبی را فعال توانایی حرکتی را ارتقا می‌دهد و همچنین با ایجاد نشاط موجب تصمیم‌گیری بهتر می‌شود (١٤)؛ با استناد به نتایج این پژوهش به اهمیت این بازی‌ها بیشتر پی می‌بریم. این مسئله در پژوهش‌های احمدزاده، مقدم و فرخی (١٥)واکبری، خلج و شفیع‌زاده (١١)نیز تأییدشده بود

همان‌طور که مطرح شد گروه با بهره هوشی بالا پیشرفت زیادی نسبت به گروه با بهره هوشی پایین داشت؛ که این مسئله تأثیر بهره هوشی بر تبحر حرکتی را نشان می‌دهد. نتایج حاصل از این پژوهش با نتایج پژوهش‌های کانتر که تأثیر بهره هوشی را در بهبود عملکرد فوتبالیست‌ها مثبت گزارش کرده بود(٩) موافق است آن‌ها اعلام کرده بودند بهره هوشی بر موفقیت فوتبالیست‌ها تأثیر بسزایی دارد. در این تحقیق نیز بر اثرگذاری مثبت این متغیر بر تبحر حرکتی از طریق بازی‌های بومی محله‌ای تأکید شد. هرناندز تأثیر عوامل شناختی را بر بهبود عملکرد حرکتی مثبت گزارش کرد(١٠) که در این تحقیق نیز اثر بهره هوشی بر تبحر حرکتی درنتیجه بازی‌های بومی محله‌ای به‌عنوان یک متغیر شناختی تأییدی بر نتایج تحقیق آن‌ها می‌باشد، نظر پوری و همکاران نقش بهره هوشی را در یادگیری مهارت‌های والیبال مؤثر اعلام کردند (٥) که درزمینهٔ اثرگذاری بهره هوشی بر مهارت حرکتی و یادگیری با تحقیق حاضر موافق می‌باشد. ازاین‌رو می‌توان نتیجه گرفت بهره هوشی عامل مؤثری در بهبود عملکرد حرکتی و ورزشی می‌باشد البته برای رسیدن به این نتیجه باید تحقیقات زیادی انجام شود. نتایج این تحقیق با تحقیقات رایان ١٩٦٣ (٢٠)، تماس و جیسون (٢٠) که گزارش کرده بودند بهره هوشی تأثیری بر عملکرد حرکتی ندارد مغایر است؛ که این مسئله را می‌توان به تفاوت‌های سنی، محیطی نوع آزمون و عوامل متعدد دیگر نسبت داد. محققین بر این باورند، افرادی که از بهره هوشی بالاتری برخوردارند، به علت دقت و قدرت تمرکز بیشتر و نیز فعال بودن بیشتر حافظه کوتاه‌مدت نسبت به افراد عادی ازلحاظ کمی و کیفی قدرت یادگیری و اجرای بیشتری دارند (٦). اکرمن ١٩٨٧ هوش و توانایی حرکتی را دو توانایی مهم جهت درک کامل تفاوت‌های فردی درزمینهٔ اجرای مهارت‌های حرکتی می‌داند؛ به‌طوری‌که هوش بالا سبب یادگیری

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]
[DOR: 20.1001.1.22520716.1402.13.25.3.3]
[DOI: 10.61186/JRSM.13.25.30]

مهارت‌های حرکتی و اجرای آن مهارت در محیط‌های گوناگون می‌شود؛ یعنی تصمیم‌گیری و اجرای مهارت در محیط‌های پیچیده برای این افراد راحت می‌شود (۵). در این راستا پیاژه پیشگام نظریه‌های رشدی، هوش را شکل خاصی از سازگاری بین شخص و محیطش می‌داند. سازگاری مستلزم تعاملی است که در آن شخص باید به‌گونه‌ای نیازهای شخصی خود در ارتباط عملی با انتظارات محیط هماهنگ کند (۲۱). به‌تدریج که اشخاص رشد می‌کنند و تحول می‌یابند، به‌طور پیوسته باید ساختارهای روانی خود را از نو سازمان بدهند تا بتوانند به‌گونه‌ای مؤثر با محیط خود ارتباط برقرار کنند (۲۱). پیاژه معتقد است این فرایند از طریق ((درون سازی)) یا جذب و ((برون سازی)) یا انطباق انجام می‌گیرد (۲۱). بر اساس نظریه‌های جدید مانند نظریه سیستم‌های پویا قیود مختلف(فرد، محیط و تکلیف) عامل موفقیت در عملکرد ورزشی و بهبود مهارت‌های حرکتی است(۱). ازآنجایی‌که بهره هوشی جز قیود فردی محسوب می‌شود(۲۲) ازاین‌رو و با استناد به این دیدگاه افراد با بهره هوشی بالاتر به‌دلیل برتری ازنظر این قیود(بهره هوشی) عملکرد بهتری در مقایسه با افراد با بهره هوشی پایین دارند و میزان یادگیری و رشد مهارت حرکتی آن‌ها در شرایط تمرین یکسان بیشتر است؛ این موضوع در این تحقیق به اثبات رسید. با توجه به این مباحث بهره هوشی عامل مؤثری در تصمیم‌گیری و عملکرد حرکتی می‌باشد؛ نتایج پژوهش حاضر نیز از این ایده حمایت می‌کند. البته نتایج قاطع در این زمینه را پژوهش گران آینده با در نظر گرفتن آزمودنی‌های دختر، گروه کنترل و استفاده از یک روش تمرینی دیگر در کنار بازی‌های بومی محله‌ای می‌توانند بدهند.

به‌عنوان یک نتیجه‌گیری کلی می‌توان این‌طور بیان کرد که بازی‌های بومی محله‌ای بر تبحر حرکتی تأثیر بسزایی دارد و با استناد به مزیت‌های این نوع بازی‌ها بهتر است در مدارس توجه و زمان ویژه‌ای به این بازی‌ها اختصاص داده شود از طرف دیگر نتایج این پژوهش تأثیر بهره هوشی بالابر میزان رشد تبحر حرکتی را تائید کرد که با استناد به این مسئله ما پیشنهاد می‌کنیم استعداد باب‌های ورزشی در مسیری که متصور هستند برای آینده ورزش قهرمانی کودک هوش او را نیز مدنظر قرار دهند.

References

۱. ال.گالاهو، جان سی ازمون ۲۰۱۲. درک رشد حرکتی در دوران مختلف زندگی. ترجمه: بهرام، قدیری و شهرزاد تهران: نافع نو. ٦-١٤٤p.

2. Díaz JJ, Rojas WS, Morera M. 2015.Age and gender differences in fundamental motor skills (original version in English). PENSAR EN Mov Rev Ciencias del Ejerc y la Salud.13(2):1–16.

3. Okely AD, Booth ML, Patterson JW. 2001. Relationship of physical activity to fundamental movement skills among adolescents. Med Sci Sports Exerc.33(11):1899–904.

4. Stodden DF, Goodway JD, Langendorfer SJ, Roberton MA, Rudisill ME, Garcia C, et al. 2008. A developmental perspective on the role of motor skill competence in physical activity: An emergent relationship. Quest.60(2):290–306.

5. نظر پوری، خلج و مردانی.۱۳۹۲. ارتباط بین بهره هوشی، هوش هیجانی و آمادگی حرکتی با یادگیری مهارت‌های پنجه و سرویس والیبال. ۲۱،۱٤۱-۱٦۱

6. میلانی فر. ۱۳۹۵. روانشناسی کودکان و نوجوانان استثنائی. نشر قومس.۱—۳۲۰.

7. زحمتکش، سعادتی. ۱۳۹٤. بررسی رابطه حافظه کاری و بهره هوشی با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دختر

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]
[DOR: 20.1001.1.22520716.1402.13.25.3.3]
[DOI: 10.61186/JRSM.13.25.30]

یک‌زبانه و دوزبانه دبیرستان‌های تهران. آموزش و ارزیابی.۸(۳۲):۱۱۱–۳۳.

8. همایی، حیدری، بختیار پور، برنا. رابطه انگیزه پیشرفت، هوش شناختی، هوش هیجانی، سوابق تحصیلی و متغیرهای جمعیت شناختی با عملکرد تحصیلی دانشجویان. یافته‌های نو درروانشناسی. ۱۳۸۸;٤(۱۲):٤۹–٦۳.

9. Konter E. 2010.Nonverbal intelligence of soccer players according to their level of play. Procedia-Social Behav Sci.2(2):1114–20.

10. Hernandez AM, Caçola P. 2015. Motor proficiency predicts cognitive ability in four-year-olds. Eur Early Child Educ Res J.23(4):573–84.

11.اکبری، خلج. ۱۳۸٦. تأثیر بازی‌های بومی محله‌ای بر رشد مهارت‌های جابجایی کودکان ۷–۹ سال. حرکت.۳٤:۳۵–٤۵.

12. Mohammadi1 F, Bahram A, Khalaji3 H, Ghadiri F. 2017. Determining Motor Development Status of 3-10 YearOld Children in Ahvaz City Using TGMD-3 Test. Int J Basic Sci Med.2(3):139–46.

13. Thomas, Deuel, Pampin, Sundstrom, Darvas. 2017. The Encephalophone: A Novel Musical Biofeedback Device using Conscious Control of Electroencephalogram (EEG). Hum Neurosci.11:1–8.

14. باغنده، عامری، نسب ن. تأثیر بازی بومی محله‌ای بر رشد مهارت‌های حرکتی درشت کودکان کم‌توان ذهنی. رشد و یادگیری حرکتی. ۱۳۹۵;۸(۳):۳۹۷–٤۱۲.

15. احمدزاده، عبدی، فرخی. ۱۳۹۳. تأثیر بازی‌های رایانه‌ای و بومی محله‌ای بر هماهنگی چشم و دست کودکان ۷–۱۰ سال. رفتار حرکتی.۱۵:٦۱–۷۲.

16. محمدی اورنگی. ۱۳۹۵. ارتباط بین تبحر حرکتی با شاخص توده بدن، وضعیت تغذیه، ازدواج فامیلی والدین، بهره هوشی و هوش هیجانی در کودکان سالم ۱۰–۱٤ ساله. پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه خوارزمی.

17. فاطمه سادات حسینی، حسن محمد زاده پور. ۱۳۹۲. تأثیر تمرینات یکپارچگی حسی–حرکتی بر رشد مهارت‌های حرکتی ظریف کودکان کم‌توان ذهنی. مطالعات ناتوانی.۳(۱):۲۷–۳٦.

18. Bruininks RH. 2005. Bruininks-Oseretsky Test of Motor Proficiency, (BOT-2). Minneapolis, MN Pearson Assess.1,1-3

19. رحمانی ۱۳۸٦. جهانبخش. پایایی، روایی و هنجاریابی آزمون ماتریس پیش‌رونده‌ای ؤریون پیشرفته خوراسگان در دانشجویان دانشگاه آزاد واحد. دانش و پژوهش درروان شناسی. شماره سی و:٦۱–۷٤.

20.اشمیت لی. ۲۰۰۲. یادگیری حرکتی. ترجمه حمایت‌طلب و همکاران. تهران. انتشارات علم و حرکت.۱:۱۰۳–۳۲۳.

21. پاین، ایساکس.۲۰۰۵. رشد حرکتی انسان. ترجمه خلج و همکاران.۳. اراک. انتشارات دانشگاه اراک. ٦۰–۱۰۰ تلف زندگی. تهران: نافع نو; ۲۰۱۲. ٦–p.۱٤٤

22 .محمدی اورنگی، اقدسی، یاعلی ر. ارتباط تبحر حرکتی با بهرۀ هوشی در رده‌های سنی مختلف. مطالعات روانشناسی ورزشی. ۱۳۹٦;٦(۲۱):۹۷–۱۱۰.

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]
[DOR: 20.1001.1.22520716.1402.13.25.3.3]
[DOI: 10.61186/JRSM.13.25.30]